

Thomas Lorentzen er et af medlemmerne i Ungdomskriminalitetsnævnet i København og på Frederiksberg. Han er bekymret over marginaliseringen i samfundet.

Foto: Thomas Lekkfeldt

Dialog og sociale tiltag virker bedre end straf på kriminelle børn og unge

Af Helene Kristine Holst hhol@berlingske.dk

Den tidligere borgerlige regering ønskede, at flere børn og unge skulle mærke konsekvenser, når de begik kriminalitet. Derfor blev der nedsat et særligt nævn, som blandt andet skulle sende de unge ud at vaske brandbiler og gøre rent, hvis de overtrådte loven. Men i stedet for straf fokuserer nævnet i København på sociale indsatser og såkaldte forbedringsforløb.

Nu skulle kriminelle børn og unge vaske brandbiler og gøre rent i boligforeninger, lød det fra daværende justitsminister Søren Pape Poulsen (K), da han i oktober 2017 præsenterede det nye Ungdomskriminalitetsnævn. Selv unge under den kriminelle lavalder på 15 år skulle mærke konsekvensen af deres handlinger.

Nævnet har nu snart fungeret i to år, men lige netop disse værktøjer er sjældent benyttet. Der er tilsyneladende ingen børn og unge, som vasker brandbiler og gør rent, og i det hele taget er straf- eller straksreaktioner, som det også kaldes – et sjældent benyttet redskab i nævnet, som i højere grad har fokus på sociale indsatser og såkaldte forbedringsforløb.

Det er i hvert fald oplevelsen hos et af nævnets medlemmer i København, juridisk chefkonsulent Thomas Lorentzen. Han fortæller, at der i langt højere grad iværksættes tiltag, som skal sikre, at den unge passer sin skole, har et sundt og aktivt fritidsliv, ikke er ude på gaden om aftenen og har en voksen i sit liv at tale med.

Når børnene går fra møder med nævnet, er

de ofte »vokset en meter«, siger han med henvisning til, at de har følt sig hørt og set og ikke blot i rettesat, selv om nævnet ser med stor alvor på den formodede kriminalitet.

»Vi taler med barnet eller den unge om, hvad de selv er gået i gang med for at ændre deres livsbane, eller hvad de mener, at de har behov for, så de kan ændre på dårlige vaner. Og nogle gange lader forældrene, der er med derinde, også til at have en opfattelse af, at de nu endelig bliver lyttet til. De føler tit, at de har forsøgt at råbe systemet op i lang tid, og endelig bliver de taget seriøst, og der bliver handlet.«

Han understreger, at selv om medlemmerne af nævnet til samtalerne tæller en dommer, en repræsentant fra politiet og en repræsentant fra kommunen – som f.eks. Thomas Lorentzen – forsøger nævnet at lade mødet være en dialog. Det er ikke en retssag.

»Vi ser meget personfarlig kriminalitet blandt børnene og de unge. Det er det, der fylder. Voldsparagraffer, røveri og trusler mod tjenestemænd eller vidner. Det er det billede, der også går igen på tværs af alder.«

Årsagerne siger statistikkerne intet om. Men Thomas Lorentzen har gjort sig nogle obser-

vationer ud fra de omkring 50 sager, han selv har været med til at behandle i nævnet.

»Der er ofte en gruppedynamik i sagerne. Det er ofte en gruppe på to til ti mand, der får drevet sig selv og hinanden ud i et eller andet. Noget, der kan blive til et overfald,« siger han.

Nævnet har ikke opgjort deres tal på baggrund af etnicitet, men det er Thomas Lorentzens oplevelse, at der relativt set er en overvægt af tosprogede.

Men hvad er årsagen, når børnene og de unge vælger at begå kriminalitet? Thomas Lorentzen siger, at det er svært at pege på én primær årsag. Der er flere faktorer, som går igen.

Rivalisering og provokation

Der er nogle økonomiske aspekter. Hvis man bor i en lille lejlighed, er man måske mere tilbøjelig til at hænge ud på gaden. Hvis ens forældre ikke kan købe de nye airpods, er man måske mere tilbøjelig til at stjæle dem. Det er det, jeg kalder symboltyveri. De er villige til at begå et gaderøveri for at score et par høretelefoner. Altså noget af det, der er statussymboler i den aldersgruppe, fordi rigtig mange unge har det.«

Hvad angår de mange voldsager, er det ofte interne stridigheder, siger han:

»Rivalisering, forudgående uvenskab om alt fra kærester til ytringer på sociale medier eller bemærkninger om andres forældre eller livsvilkår i øvrigt. Det er helt almindelige provokationer, der bare eskaleres til noget, som bliver for voldsomt. Det er ofte årsagerne til voldsepisoderne,« siger han.

Men særligt ét afgørende element går igen på tværs af sager og aldersgrupper: En dårlig skolegang.

»En af de allerstørste årsager til, at børnene ender med at træffe nogle forkerte valg, er, at de klarer sig dårligt i skolen. De har svært ved at følge med fagligt, og de har højt fravær. Måske svæver de mellem at passe ind i en almindelig folkeskole – eventuelt med lidt støtte- og dagbehandling, hvor de får mere intensiv hjælp. De falder mellem to stole, og når de ikke bliver grebet, vælger de at bruge tiden på noget andet end at sidde i et klasselokale, hvor de føler sig dumme.«

Udfordringen for nævnet er, at det ikke kan træffe afgørelser, der griber ind i barnets skoledag. Nævnet kan ikke sanktionere støtte, men blot stille som krav til barnet, at det skal passe sin skolegang; sker det ikke, kommer barnet tilbage til nævnet.

»Men vi løser ikke noget ved at sige, at barnet skal gå i skole, hvis det alligevel ikke kan følge med. Nogle har psykiatriske forstyrrelser som ADHD, andre er ordblinde. Og det må være skrækkeligt at gå i skole, hvis det hele sejler rundt for dig hele dagen. Der har vi en udfordring, for det kan vi ikke gøre noget ved, og det er ærgerligt, for det er skolegangen, der skal fungere. Det er den, der sammen med familien er udgangspunktet i et barns liv, og som kan være med til at sikre, at barnet ikke havner i kriminalitet,« siger han:

»Dem, der sidder over for os, er sjældent personer, der har helt styr på deres liv, trives hjemme og i skolen og får gode karakterer, har en fritidsinteresse og et godt venskabsliv.«

Derfor er det ofte sociale indsatser, som nævnet gør brug af og ikke bilvask på den lokale brandstation. »Konsekvensen er der sådan set. Men det handler i højere grad om, at den unge ikke kan fravælge en kontaktperson eller fravælge at passe sin skole. For så ender de hos os igen.«

En væsentlig bekymring

Og den sociale tilgang er den helt rigtige, mener Thomas Lorentzen:

»Min oplevelse er, at det virker. Og det siger jeg ud fra, hvor mange sager jeg får igen. Årsagen kan i nogle tilfælde være, at de er blevet ældre og ikke hører under nævnet mere. Men hvis det, vi dikterer, ikke sker, bør vi se flere unge igen. Jeg har været med fra starten, og jeg synes ikke, det er mange sager, jeg ser igen.«

Alligevel er der én ting, der bekymrer ham, når han ser på kriminalitetsbilledet og de sager, der kommer for nævnet.

»Jeg er lidt bekymret over marginaliseringen i samfundet. Det er helt tydeligt, at mange af dem oplever, at de bliver sat uden for indflydelse i samfundet. Vi lykkes som samfund ikke med at få alle til at finde sig en værdig plads i tilværelsen. Jeg kan se, at det er et af de elementer, der går igen. De føler sig uden for fællesskabet og dermed heller ikke medansvarlige for det. Det er heller ikke noget, vi kan ændre på i nævnet,« siger han.

I den seneste årsrapport fra nævnet fra september i år, fremgik det, at der i 2019 blev truffet afgørelse i 82 sager om genoptagelse. Det fremgår af rapporten, at en stor del af sagerne blev behandlet på ny, fordi barnet eller den unge ikke havde overholdt det fastsatte forbedringsforløb, forlod anbringelsesstedet uden intention om at vende tilbage, eller havde begået ny kriminalitet. Nogle sager blev endvidere genoptaget, fordi der skulle ske ændring af anbringelsesstedet.